

ତୃତୀୟ ପରିଚ୍ଛେଦ

ବାଣିଜ୍ୟେ ବସତେ ଲକ୍ଷ୍ମୀସ୍ତଦର୍ଶଂ କୃଷିକର୍ମଣି '
 ଅସ୍ୟାର୍ଥଃ 'ବାଣିଜ୍ୟେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବାସ , ତହ୍ନୁଁ ଅଧେ କଲେ ଚାଷ ।'

ଆନ୍ଦେମାନେ ଅନୁମାନ କରୁଁ, ଜଣେ ମରହଟ୍ଟା କବି ଏହି କବିତା କହିଅଛନ୍ତି ।
 ଆଜିକାଲିର କବି ହୋଇ ଥିଲେ , ଏହିପରି କହନ୍ତେ

"ବାଣିଜ୍ୟେ ଲକ୍ଷ୍ମୀଙ୍କ ବାସ , ତହ୍ନୁଁ ଅଧେ ବି. ଏଲ୍. ପାଣି "
 ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ନଅର ଦେଖୁ କେହି ଅନଭିଜ୍ଞ ଲୋକ ଅନୁମାନ କରିପାରନ୍ତି ,
 ଏହା ଗୋଟିଏ ଅଦାଲତର ବି. ଏଲ୍ . ପାଣିୟା ଓକିଲ ଘର , ବାଷ୍ପଠି ଘର ,
 ଭଗ୍ନାଂଶର ସମସ୍ତି ମାନ୍ଦ୍ର । କଥା କଣ ଜାଣନ୍ତି 'ଭାଗ୍ୟ ଫାଳତି
 ସର୍ବନ୍ତ୍ର ।' ଏହି ଯେ ଅଦାଲତର ଓକିରେ ଗଣ୍ଡା ଗଣ୍ଡା ଶାଳପାଗିଆ ,
 ବୁଲୁଛନ୍ତି , ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ପଛରେ ପଟିଶ ଘର ଭଗ୍ନାଂଶ ଗାଏ କରିବାକୁ
 କେତେ କଣ ମିଳିବେ ? ସାଆନ୍ତେ ଆପେ କହନ୍ତି ସେ କାହାରି ଗୋଟିଏ
 ପଇସା ଆଣନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜ ବୁଦ୍ଧି ନିଜ ବାହୁ ବଳରେ ମାଟିରୁ ସୁନା ପଇଦା
 କରିଅଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଶୁଣାଅଛି---ଶୁଣା କିମ୍ପା ଆନ୍ଦେମାନେ ଠିକ୍ କଥା ଜାଣୁ
 ---ମଙ୍ଗରାଜେ ପ୍ରଥମେ ଗାଁ ପ୍ରଧାନ ଠାରୁ ଦୁଇମାଣ ଜମି ଭାଗରେ ଧରିଥିଲେ
 । ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଶଜମି ଚବିଶ ଦସ୍ତି ପଦିକାରେ ଚାରିବାଟି ଛ'ମାଣ , ଏହା
 ଛାଡ଼ି ତିରିଶି ବାଟି ସତର ମାଣ ଭାଗରେ ଲାଗିଅଛି । ଜମିସବୁ ଲାଖରାଜ , କିଛି
 ନିଷ୍ଠା ବାଜ୍ୟାପ୍ତି । ଅଧିକାଂଶ ଖରିଦା ବ୍ରହ୍ମୋତ୍ତର । ଚାଷ ବଦଳ ୪ ହଳ
 , ହଳିଆ ବାର ଜଣ , ଏମାନେ ବାର ମାସିଆ , ଜାତିରେ ବାଉରୀ -- ତିନି ଜଣ
 ପାଣ । ଚାଷ ଓ ବଗିଚା ଏମାନଙ୍କର ଜିମା । ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ଓ
 ଉତ୍ସାହରେ ଏମାନେ କର୍ମଠ ଓ ଉତ୍ସାହୀ । ବ୍ରାହ୍ମପୁତ୍ରୁର୍ଦ୍ଧରେ
 ଶଯ୍ୟାତ୍ୟାଗ କରିବା ସ୍ଵାକ୍ଷ୍ୟ -ବିଧାନ ଶାସ୍ତ୍ରର ବିଧି । ଖରା ହେଉ ,

ବରଷା ହେଉ , ତୋଫାନ ହେଉ , ଝଡ଼ି ହେଉ ମଙ୍ଗରାଜେ ଏହି ବିଧି ଲଘନ
କରିଥିବାର କେବେ କେହି ଦେଖିନାହିଁ । ଶାସ୍ତ୍ରରେ ଲେଖାଅଛି-

"ଯେତେକ ଦେଖ ନଦନଦୀ ,
ସମସ୍ତେ ମିଳନ୍ତି ଜଳଧି ।
ଆପଣାଗୁଣ ପାସୋରନ୍ତି ,
ଲବଣ ଗୁଣକୁ ଭଜନ୍ତି ।"

ଠିକ କଥା । ସେହିପରି ସ୍ତ୍ରୀ , ଦାସ -ଦାସୀ ସମସ୍ତେ ସାଆନ୍ତଙ୍କ
ଗୁଣକୁ ଉଣା ଅଧିକରେ ଲାଭ କରିଥାନ୍ତି । ଆତ୍ମେମାନେ ସାଆନ୍ତଙ୍କ ଘର
ଦାସ -ଦାସୀ ମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ଏହି ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଅଛୁ । ମଙ୍ଗରାଜ
ବ୍ରାହ୍ମପୁତ୍ରରେ ଉଠି ଦାନ୍ତ ଘଷି ପକାନ୍ତି । କଲିକତା ସହରରେ ଦୁଇ
ଥର ତୋପ ପଡ଼େ । ପ୍ରାତଃ କାଳ ତୋପ ରାତ୍ରି ଶେଷଜ୍ଞାପକ । ମଙ୍ଗରାଜେ
କଚେରୀ ପିଣ୍ଡାରେ ଠିଆହୋଇ ହଳିଆକୁ ଡାକିଦେଲେ ଗ୍ରାମର ଲୋକେ
ଆଖିବୁଜି ମଧ୍ୟ ଜାଣିପାରନ୍ତି , ରାତିପାହିଲାଣି , ବୋହୂ ଭୁଆଣୁଣିଏ
ବାସିପାଇଟିରେ ଲାଗିଯାନ୍ତି । ମଫସଲରେ ଲୋକେ ଘଣ୍ଟା ଫଣ୍ଟା ବୁଝନ୍ତି ନାହିଁ
। ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଣ୍ଡ ଉପରକୁ ଆସିଲେ ବଳଦ କାନ୍ଧରେ ଯୁଆଳି ବାହାରେ ।
ଆଖ ପାଖ ଚାଷିମାନେ ଦୂରରୁ ଅନାଇ ଦେଖନ୍ତି , ମଙ୍ଗରାଜଙ୍କ ବଡ଼ ତାଳ
ପତ୍ର ଛତା ହିତ ଉପରୁ ଉଠିଲାଣି କି ନାହିଁ । ମଙ୍ଗରାଜେ ତାଙ୍କର ହଳିଆ
ମାନଙ୍କୁ ପୁଅ ପରି ପାଳିଛନ୍ତି । ମା- ବାପ ପିଲାମାନଙ୍କ ଖୁଆ ପିଆ ନିଜେ
ନଦେଖିଲେ ସେମାନଙ୍କ ମନ ମାନେ ନାହିଁ । ହଳିଆମାନେ ଧାଡ଼ିହୋଇ
ଖାଇବାକୁ ବସିଗଲେ ସାଆନ୍ତେ ରାନ୍ଧୁଣିଆକୁ ଉଚ୍ଚସ୍ଵରରେ ଡାକ ଦିଅନ୍ତି
, ଆରେ ତୋରାଣି ଆଣ , ଏମାନଙ୍କ ତଣ୍ଡି ଶୁଖିଯାଉଛି । ରାନ୍ଧୁଣିଆ
ଅଭ୍ୟସ୍ତ ବିଦ୍ୟା ପ୍ରଭାବରେ ଫି ଜଣକୁ ଦୁଇ କଂସା କରି ତୋରାଣି ଦିଏ ।
ହଳିଆ ଏତେଗୁଡ଼ାଏ ତୋରାଣୀ ପିଇବାକୁ ନାରାଜ ହେଲେ ସାଆନ୍ତେ ତାହାର
ଉପକାରିତା ଓ ବଳକାରିତ୍ଵ ମୟନ୍ଦରେ ଖୁବ୍ ବକୃତା କରି ତାହା ପିଆଇ
ଦେଇ ତହିଁ ଉତ୍ତରେ ଭାତରବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଆପେ ସ୍ନାନ କରିବାକୁ
ବାହାରିଯାନ୍ତି । ସାଆନ୍ତଙ୍କ ବଗିଚାରେ ସତରତା ସଜନାଗଛ । ସଜନାଶାଗ

ହଜମୀ , ବଳକାରକ, ରୋଗନାଶକ, ମୁଖରୋଚକ , ରୋଗୀର ପଥ୍ୟ ।
ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟରେ ସଜନୀର ଏପରି ଗୁଣ ବର୍ଣ୍ଣନା ଅଛି କି ନାହିଁ ଆଲୋଚନା
ଜାଣୁ ନାହିଁ କାରଣ ସେ ବିଦ୍ୟାରେ ଆଲୋଚନା ନିତାନ୍ତ ଅନଭିଜ୍ଞ ; କିନ୍ତୁ
ସାଆନ୍ତଙ୍କ ମୁଖରୁ 'ଯଥା ଶୁଚଂ ତଥା ଲିଖ୍ୱତଂ ।' ସେଥି ସକାଶେ ବଗିଚାର
ସଜନୀଶାଗ କେରାଏ ମଧ୍ୟ ହାଟକୁ ଯାଏ ନାହିଁ , ହଳିଆ ମାନଙ୍କର
ବଳବର୍ଦ୍ଧନ ଓ ପୋଷଣ ନିମନ୍ତେ ସମସ୍ତ ଉତ୍ସର୍ଗ କୃତ । ଏହି ଯେ ପୁଲ
ଦେଖୁ ଅଛ , ଏପରି ଉପାଦେୟ ପଦାର୍ଥ ପୃଥିବୀରେ ନାହିଁ । ପୁଞ୍ଜାଏ ରାଇ ଯଦି
ସେଥିରେ ମିଶେ , ତା କଥା ଛାଡ଼ । ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିରେ କେତେ ଭଲ
ଅଛି-ସେଥିରେ ଭଲମନ୍ଦ ମିଶାମିଶି । ଦେଖ ପଣସ ଖୋସା ଗୁଡ଼ିକ ମଧୁର ,
କିନ୍ତୁ ତାହା ଭିତରେ ସୁତାଗୁଡ଼ାକ ବଦହଜମୀ । କିନ୍ତୁ ଲୋକଙ୍କଠାରେ କିଛି
ଅଖଞ୍ଜା ରହେ ନାହିଁ , ଭଲକୁ ଭଲ , ମନ୍ଦକୁ ମନ୍ଦ , ବାଛିଦିଅନ୍ତି । ସଜନୀର
ସବୁ ଭଲ , କେବଳ ଛୁଇଁଗୁଡ଼ାକ ଖରାପ ଓ ବଦହଜମୀ । ସେଥିପାଇଁ ହଳିଆ
କିମ୍ବା ଚାକରମାନଙ୍କ ପତ୍ର ଛୁଇଁପାରେ ନାହିଁ, ବାହାରେ ବାହାରେ
ହାଟକୁଯାଏ।